

Hnízdění kulíka říčního (*Charadrius dubius*) na pasece jehličnatého lesa*Breeding of Little Ringed Plover (Charadrius dubius) in a clearcut in a coniferous forest*Josef Chytil¹¹Ornitologická stanice Muzea Komenského v Přerově, Bezručova 10, 750 11 Přerov; chytil@prerovmuzeum.czChytil J. 2017: Hnízdění kulíka říčního (*Charadrius dubius*) na pasece jehličnatého lesa. / *Breeding of Little Ringed Plover (Charadrius dubius) in a clearcut in a coniferous forest*. Zprávy MOS 75/76: 37–39Článek popisuje neobvyklé hnízdění kulíka říčního (*Charadrius dubius*) na pasece uvnitř jehličnatého lesa, 420 m od jeho okraje, s absencí jakékoli vodní plochy.*The article describes an unusual breeding record of Little Ringed Plover (Charadrius dubius) in a clearcut some 420 m from the edge of a coniferous forest far from a water source.**Keywords: Little ringed-plover, breeding, coniferous forest*

Kulík říční je druhem preferujícím na hnízdišti alespoň minimální přítomnost vody – ať již se jedná o původní hnízdiště na říčních náplavech (CRAMP & SIMMONS 1982, HUDEC & ŠŤASTNÝ 2005, ŠŤASTNÝ et al. 2006, podrobněji viz DOLANSKÝ & ŽDÁREK 2011), v poslední době je běžné hnízdění na dnech vypuštěných rybníků, ve šterkovnách, také ale na podmačených i zcela suchých polích a oraništích (KUNSTMULLER 2005, KUBELKA 2011, KUBELKA et al. 2014) a rašeliníštích.

Náhodný nález hnízda kulíka říčního dne 29. 5. 2017 na lesní pasece v komplexu převážně jehličnatých lesů (smrk, borovice) se podařil 1,5 km východně od vesnice Seč na okrese Prostějov (Obr. 1). Při mapování hnízdního rozšíření ptáků jsem již mimo hodinové sčítání na nalezené pasece zkusil vyprovokovat skřivana lesního (*Lullula arborea*). Skřivan během chvilky přiletěl, tak jsem ještě zběžně prohlédl paseku kvůli uvažované přítomnosti některých synantropních druhů ptáků (rehek domácí, zvonohlík), v tomto menším sčítacím čtverci (6467cd) zatím nezjištěných. V dalekohledu jsem ale zaznamenal pohyb samce kulíka říčního – a následně podrobnější prohlížení prostoru paseky přineslo i pozorování samice, evidentně sedící na hnízdě. Kontrola hnízda znamenala nález tří vajec kulíka říčního. Po opuštění hnízdiště se samice

během chvilky vrátila na hnízdo. Následná příslíbená kontrola průběhu dalšího hnízdění prostřednictvím lesního personálu bohužel neproběhla, výsledek hnízdění není znám. Hnízdo bylo umístěno na volném prostranství paseky, v místech po velkoplošné přípravě půdy na vysazení sazenic smrků (viz Obr. 2). Celá plocha byla směsicí středně velkých a malých kamenů, různorodých úlomků větví, s roztroušenými nízkými bylinami (Obr. 3).

DISKUSE

Ve výše zmíněné monografii (HUDEC ET AL. 2005) je kulík říční uváděn jako pravidelně, místy běžně hnízdící druh; zmíněn je úbytek možných hnízdišť na tekoucích vodách i na rybnících s intenzivním chovem ryb. Není zde zmiňováno hnízdění na polích. V hnízdním atlase (ŠŤASTNÝ ET AL. 2006) je již uvedeno časté hnízdění na náhradních biotopech, často v závislosti na zaplavení dna rybníka na jaře; tyto méně obvyklé biotopy jsou osídlovány pravidelně. Stejnou situaci zmiňuje pro prostředí Českomoravské vysociny i KUNSTMULLER (2005), který pojednává mimo hnízdění na dnech rybníků také o hnízdění v polích, především v kukuřici, podobně jako CEPÁKOVÁ ET AL. (2007), KUBELKA ET AL. (2014). Častější hnízdění v polních biotopech zmiňují pro prostředí jižních Čech už PYKAL ET AL. (1990), kteří

Obr. 1 / Fig. 1: Celkový pohled na hnízdní biotop kulíka říčního (*Charadrius dubius*). / A view on breeding habitat of Little Ringed-plover (*Charadrius dubius*). Foto J. Chytil, 29. 5. 2017.

také uvádějí výjimečné hnízdění v lesní školce na okraji lipenského jezera na Šumavě. Hnízdění v prostředí lesa je výjimečné, nezmiňují ho ani CRAMP & SIMMONS (1982); ti přímo zmiňují, že se kulík říční vyhýbá lesům. Hnízdění na rašeliništích je zmíněno jak v publikaci HUDEC & ŠTĀSTNÝ (2005), tak i v jihočeské monografii (KLOUBEC ET AL. 2015), vždy ale jako vzácné. Zajímavé hnízdění je v této monografii zmíněno i na lesní šterkové manipulační ploše, vzdálené asi 1 km od okraje lesa (CEPÁK in litt.), které proběhlo úspěšně v letech 2001 a 2002. Popisované hnízdění u Seče může být způsobeno faktem, že se jedná o poměrně velkou paseku (celá paseka včetně lesní školky a areálu budov má 6 ha), navíc relativně poblíž okraje lesa (nejkratší vzdálenost od hnízda k okraji lesa je 420 m). Na celé pasece ale není žádný vodní zdroj, naopak je výrazně vyprahlá. Otázkou je, jestli nebyli kulíci zlákáni dobře vypadajícím hnízdním prostředím, které ale nakonec nefungovalo jako ekologická past (SCHLAEPFER ET AL. 2002). Celé hnízdění, pokud bylo úspěšné, každopádně muselo proběhnout na této vyprahlé pasece, bez sebemenší přítomnosti vody nebo alespoň jakéhokoliv podmáčeného biotopu. Zajímavé by bylo zjištění, čím se kulíci v tomto prostředí živili.

PODĚKOVÁNÍ

Za řadu podnětných připomínek, kterými výrazně přispěl ke kvalitě textu, děkuji V. Kubelkovi.

LITERATURA

- CEPÁKOVÁ E., ŠÁLEK M., CEPÁK J. & ALBRECHT T. 2007: Breeding of Little Ringed Plovers *Charadrius dubius* in farmland: do nests in fields suffer from predation? *Bird Study* 54: 284-288.
- CRAMP S. & SIMMONS K.E.L. (EDS.) 1982: The birds of the Western Palearctic, Vol. III. Waders to gulls. Oxford University Press, Oxford.
- DOLANSKÝ L. & ŽDÁREK P. 2001: Hnízdění písíka obecného (*Actitis hypoleucos*) a kulíka říčního (*Charadrius dubius*) na spojené Orlici u Hradce Králové. *Panurus* 11: 107-114.
- HUDEC K., ŠTĀSTNÝ K. ET AL. 2005: Fauna ČR. Ptáci II/1. Academia, Praha. (2., přepracované a doplněné vydání).
- KLOUBEC B., HORA J. & ŠTĀSTNÝ K. (EDS.) 2015: Ptáci jižních Čech. Jihočeský kraj, České Budějovice.
- KUBELKA V. 2011: Faunistická pozorování členů Jihočeského ornitologického klubu č. 2/2011. Viz: <http://www.muzeumcb.cz/spolky-a-kluby/jihocesky-ornitologicky-klub/faunisticka-pozorovani-jihoceskeho-ornitologickeho-klubu>. Staženo 5. 4. 2018.

Obr. 2 / Fig. 2: Bližší okolí hnízda kulíka říčního. / A closer view on the surroundings of Little Ringed-plover nest. / Foto J. Chytil, 29. 5. 2017.

Obr. 3 / Fig. 3: Detail umístění hnízda kulíka říčního. / Detail view on a precincts of Little Ringed-plover nest. Foto J. Chytil, 29. 5. 2017.

KUBELKA V., SLÁDEČEK M. & ŠÁLEK M. E. 2014: Neobvyklá hnízdění kulíků říčních (*Charadrius dubius*). Vanellus 9: 58-61.

KUBELKA V., SLÁDEČEK M. & ŠÁLEK M. 2014: Inter-specific nest scrape reuse in waders: Little Ringed Plovers taking over the nest scrapes of Northern Lapwings. Bird Study 61: 282-286.

KUNSTMULLER I. 2005: Změny hnízdní avifauny rybníků v okolí Bohdalova (Okres Žďár nad Sázavou) v centrální části Českomoravské vysočiny. Zprávy MOS 63: 11-62.

PYKAL J., JANDA J. & BÜRGER P. 1990: Atlas hnízdního rozšíření ptáků jižních Čech 1985 – 1989. Zpravodaj správy CHKO Třeboňsko, Třeboň. s. 2-52.

ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K: 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001 – 2003. Aventinum, Praha

SCHLAEPFER M. A., RUNGE M.C. & SHERMAN P.W. (2002): Ecological and evolutionary traps. Trends in Ecology & Evolution, 17: 474-480.